

EESTI POORUS

DOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

Märts

Nr. 3 — 1932

IV aastakäik

H. Halliste: „Mõte“ (pirnipuu). ÜENÜ Keskjuhatuse poolt E. N. auhinnaks määratud skulptuurteos.

H. Lepik:

„Merineitsi“ (muinasjutt).

KEVADMUINASJUTT.

*Jäänõelu näkku loobib tuisk,
tuul naerab vihisevalt, kalgilt —
saeb sydameni kylma luisk.
Ja ometigi tunnen — on nü hää,
on miskit habrast, — hella poetund hinge
ja mõtted kerged vallutand on pää.*

*Mu ymber kõikjal askeldus ja rutt,
siit kostab muusikat, sääl naer ning jutt.
Ees majesteetlikuna kerkib Viruvärav
kuust valgustatud, mystiliselt särav,
kui mingi ilmutis läind aastasajult.
Pilvglešerite kaames helgis
tast hoovab magneetilist võlu . . .
Kuid tuul on vinguv, kõle, —
ja kõikjal sammekaja, rutt.
Mu hinges yksi vaid on kevadmuinasjutt.*

Adrienne Lints.

Kevade evangeelium. . .

„Vaata, ma teen kõik uueks!“ —

eel on lumised väljad, veel on hangi lävel ja õuemail. Tihti kattub veel halliks taevas, nii et häälitseb ootusist värisev lapsesüda: kuhu sa kadusid,

päike, kuhu põgenesid lõunatuul soe? Ent kui öhtul noorurid metsateel tõttavad koju, kaenlas kimbuke pajuurbi ja värseid vaigulõhnalisi männioksi, siis nagu helisevad õhus imelised kõlad: kevade tuleb! —

Õnnevilkeina kohtame elus hetki, mil-liseid tahaksime jätta igaveseks endale. Vahest on see imeline öhtutund, mil kurb on saata loojenevat päikest, või heli sõbra armsaima huulilt, millelt soovime: kuu-leksin teda alati. Ent kõike võime loota õnnelt, kuid mitte seda, et ta oleks meile igavene. To tuleb ootamata ja kaob jäl-gegi — ei tea, kuhu. . .

Vist sellepärast armastame kevadet kõige enam, et ta õpetab tundma elu rüt-mi. Ta seob me südame röömusidemeil maa ja tähtedega, ta meeltab meid unus-tama aega ja ruumi, — meid endidki, nii et me hüüame: kui ilus on hommik ja kevad: — poeta veel lilli mu päitsile! . . Ent taas põgeneb ta, lase lahti, lase lahti, hüüab — ja pöördub suviküpsmisele.

Kevade õpetab meid tundma surmagi: kevadel alles märkame, et tormist ja aas-taist kuivand puu ei lehistu enam. Ent ta juurtest mullapinnas sirguvad noor-hohelised võrsed.

*

Kellel teist on olnud osa valust ja õnnest — jah õnnestki! — viibida surija man ta viimseil eluhetkil! Raske on siis jälgida, kuis mingi nägematu käsi purus-tab aegajalt surija sidemeid eluga. Veel viimised hingetõmbed, veel viimne pilk sinisele taevarannale, siis sulguvad igaveseks silmad. Ja surelik kate variseb

põrmu. Ent kuhu jääb see osake inime-sest, milline kord värises õnne ja elu-mõtte otsinguis: kuhu jääb inimese vaim? Me arvame nägevat teda silmade säde-luses inimelu röömuhetkil. Kas algab ta surmas uut teed, kas otsib ta kuski ilma-ruumis endale uue kuju, et jällegi luua nooruse ja armastuse imelist müstee-riumi? —

Kevadpühade kurrus mäletab suur osa inimkonnast öhtutundi, mille sisu sai aastasadu juhtivaks jõuks. See oli O l i m ä e t u n d, mil inimene, keda hüütakse J e s u s e k s, võitis raskeima, inimpõlvi lunastava endavõitluse.

Raske pettumus-kurbus närtsitas võit-leja südame. Ta sõbrad pelgusid. Sūda-mes üksi ta langes kummuli Olímäele ja palvetas: „Isa, kui see on sinu taht-mine, siis mingu see karikas minust mööda“ — ta mõtles surma all inimeste viha ja põlgusele — „ometi ärgu sündigu mitte nii nagu mina tahan, vaid nagu tahad s i n a! Ent ta higi oli nagu veri-pisarad.“

Kes suudab kirjeldada selle hetke kan-natuse ja võitluse hindal! —

Kui ta jälle laskus alla mäelt, ta koh-tas vaenlasi. Ent kahtlused olid langend ta südamelt. . .

Ta oli küpsend märtrisurmale.

*

— Igavese muutumise tähiseina möö-duvad meist öö ja päev, kevad ja talv, taevakehad laotuses rändavad sünnilt hukkumisele. Me näeme inimese ahtakest kaduvat elugi juhituduna igavesest seadu-sest. Sellest võrsuvad kõik aimed, röö-mud ja valu — armastus, mis vaid üksi ei või surra.

Me näeme üht jõudu taevaruumis ja enda südames, kevades ja lapsesilmade sädeluses — jõudu, milline kõlatu helina kaikub läbi looduse: „vaata ma teen kõik uueks!“ —

R. Grauberg.

Naise iludusmõisteist sajandite jooksul.

Eesti Noorusele kunstnik Peet Aren.

Naine, kui iluduse kehastuse sümbol, on aastasajust oma majesteetliku jõuga läbi löönud. Ja arvan, ka tulevikus hoiab ta oma koha.

Ei puudu ühegi rahva ajaloos küllalt näiteid naise ilu mõjust ja saavutustist. Naise ilu on tihtigi määrand riikide ja rahvaste saatuse. Rääkimata mõjust üksikuile isikuile. Naine on mängind ja mängib ka tulevikus suurt osa kunstis, kirjanduses. Naise iluduse inspiratsiooni mõjul on tekkind surematuid suursaavutisi kõigi kunstide alal.

Jah, nii paljugi õilist, suurt ja geniaalset puuduks kultuuriliste saavutuste pikas ahelas, kui puuduks naine. Ärgu võetagu seda kui mingit komplimenti, vaid kui fakti konstateerimist.

Kõige selgemad, tänapäevani säilind jäljed on jäänd sellest kujutavas kunstis. Ning just need jäljed tõestavad eeltoodud arvamist.

Vaadeldes juba eelajaloolisi kujusid ja joonistisi ürginimese koobaselamuis, saame umbkaudse ettekujutuse toleaeegsest iludusideaalist. Siis nähti tugevas naises iludusideaali, mis ka loomulik, sest ajal, mil inimene pidas rasket võitlust olemasolu eest loodusjõududega, vajas ta jõudu ja tugevust. Selgeid tüseduse tunnuseid kannab, näiteks, Villemsdorfi Veenus, mis vanemaid skulptuuris.

Ka praeguste loodusrahvaste juures, kes alles algelisel kultuuri astmel, on paks naine iluduse kehastuseks (neegrid Aafrikas). Seal ei vääri üldse tähelpanu Euroopas praegu ülistatud sale joon (girlit tüüp).

Õeldakse küll, et maitsete üle ei vaiel-da. Kuid kindel on, et sajandite maitse kõige selgemini peegeldub kujutavas kunstis. Kunst on see, kus kvintessentsina kristalliseerub rahvaste iluõiste. Sellepärast võime ka kunsti najal jälgida naise iludusmõiste arenemist kuni meieajani.

Juba Egiptuses, kus kunst seisib võr-ratult kõrgel arenemisastmel, leiame naise kujutisi skulptuuris ja maalil. Tema kujud omavad isegi jumalad. Egiptuse naine oli võrdlemisi vaba ja iseseisev, vähemalt rikkamates ja kõrgemates klassides. Tal oli aega enda eest hoolitsemiseks. Ja

tundes oma välimuse mõju, ei jätnud ta kasutamata ühtki selleaegset abinõu oma iluduse säilitamiseks. Pealegi oli egiptuse naine sooja kliima tõttu riieatud napilt, kandes lühikest seelik-põlle, kuna ülemine kehaosa oli peaaegu paljas, kui mahaarvata kallid kaela ja käte ehted ning peas kantavad rikkalikult ehteasjadega ilus-tatud parukad.

Just see alastiolek sundis egiptuse naist hoolitsema oma keha eest. Selleks tarvi-tas ta kehaharjutusi, masseže, mitmesugu-seid vanne, lõhnavaid salve ja õlisid ning värve. Varaode hauakambrite avastamistel on leitud hulgad vaasikesed ja topsikesed, mis sisaldasid veel praegugi lõhnavaid siirupitaoliseks kuivand vedelikke. Need olid surnutele hauda kaasa pandud, et nad hauataguses eluski võiksid eneste keha eest hoolitseda.

Säilind kujude ja joonististe järele otsustades loeti Egiptuses ilusaks kesk-misse kompleksi, s. o. paraja, mitte paksu ega ka mitte kõhna, kehavormidega naine. Kusagil ei leia me paksu naise kujutisi, samuti ka mitte kõhnu. Kondikava pidi parajalt ja proporatsioonalselt kudedega kaetud olema. Puusad olid ümarad, rinnad kumerad, väikesed. Pead ehtisid rikkalikud frisuurid. Et Egiptuses plastilisest ja rüt-milisest liikumisest väga lugu peeti, tõendavad maalid ja reljeefid templite ja losside seintel.

Üldiselt sarnaneb egiptuse naise keha-tüüp peaaegu meieaja normaalsele iluõiste-le, nagu see ilmnes paarkümmend aastat ja ka rohkem tagasi kunstis.

Osalt teist teed on käinud aga naise käsi vanas Kreekas. Säälnud naisel sarnast eesõigustatud seisukohta nagu Egiptuses. Naine oli seal esialgu surutud tahaplaanile, vähemalt vanas heroilises Kreekas. Kuid pikkamööda ja seda järje-kindlamalt avaldab sealgi naine oma mõju. Hellase usundis oli palju mees- ja nais-jumalusi. Ja see andiski tõuke kreeka kunstile naise iludusideaali otsimiseks.

Ning visalt, kuid järjekindlalt kujunes välja ideaalne naise kujud kunstis. Kreeka kunst sai vormilt nii täiuslik ja ideaalne, et tänapäevini võime imetella ta kaunidust.

Ühtlasi sellega imetleme ka kreeka naise kuju iludust ja täiuslikust. Kreeka kunstnikud püüdsid loodusele võimalikult lähemale, püüdsid anda tõetruud ja puudusteta natuuri. Alguses esines naine kreeka skulptuuris ikka riietatuna. (Tanagra terrakota kujud 3 a. s. e. Kr.) Pärastpoole aga vabastati keha riietest, ning siis ilmus alastifiguur omas suurepärasel ilus. Samuti arenes selajal kehakultuur oma sportlike mängude ja tantsudega, samuti ka vastavad usundilised tseremooniad ja talitused ning usulist laadi pidustused, mis oma alasti kultuuriga suurelt kaasa aitasid ilu eest hoolitsemisele ja ravimisele. Hetäärid viisid kehailu eest hoolitsemise kõrguspunktile, sest tol ajal vaadati neile, kui iluduspreestrinnadele.

Kui Zenxis üht Veenust maalida tahtis, pakkusid 12 linna ilusamat naist end temale modelleks (kui teisiti on meil praegu!). Kui Phrynet süüdistati jumalate teotamises, siis päästis teda tema ideaalne

keha kohtunikku ees karistusest. Sama Phryne oli ka eeskujuks Apellesele tema merevahust sündind Aphroditele.

Kreeka kunst on leidnud kõikide aegade naise iluduse ideaali. Olgugi et selle figuur on veidi tüsedavõitu ja näeks meie aja riietuses kaunis kaalukana.

Rooma võttis omaks kõik kreeka iludusnõuded ja jäljendas peamiselt sama klassilist vormi. Väga ilusad ja proportsionaalsed on näiteks kujutised Pompeiis väljakaevatud freskidel, mis hästi alal on hoidund. Iluravile panid roomlannad samuti palju rõhku.

Hoopis teisiti oli aga järgneval ristiusu

ajajärgul. Kristlus kuulutas sõda inimese kehale. Tunnistas alasti keha patuks, tõukas naise kui iludusideaali troonilt.

Kristlus ei sundind inimese keha mitte ainult riietega katma, vaid seda isegi nii varjama, et ükski kehavorm silmale näha polnud.

Ka bütsanti riigi langemisel ei muutund naise seisukord ses suhtes paremaks.

Kunstnik Peet Areni skitse naisvõimlemise tunnist.

Alul oli germaani rahvaste juures naine veidi vabam. Ta saatis meest jahil ja sõjaretkil. Seetõttu omas tugeva ja tuseda kehaehituse. Sarnles mitmeti mehele. See oli rahvaste-rändamisaja naise tüüp. Naised, nagu sõjakas kuninganna Brunhilde ehk langobardide juures ilus Rosamunde, olivad karakterilt ja vormidelt mehelikud.

Keskajal, umbes 12. sajandil muutus olukord. Naine tõmbus tagasi avalikust elust, pühendades end kodule. Rüütlid ja minnesängerid ülistasid õrna naiselikust. Sest ajast olid naise iluduse ideaali loojaiks luuletajad. Kiriku poolt kit-

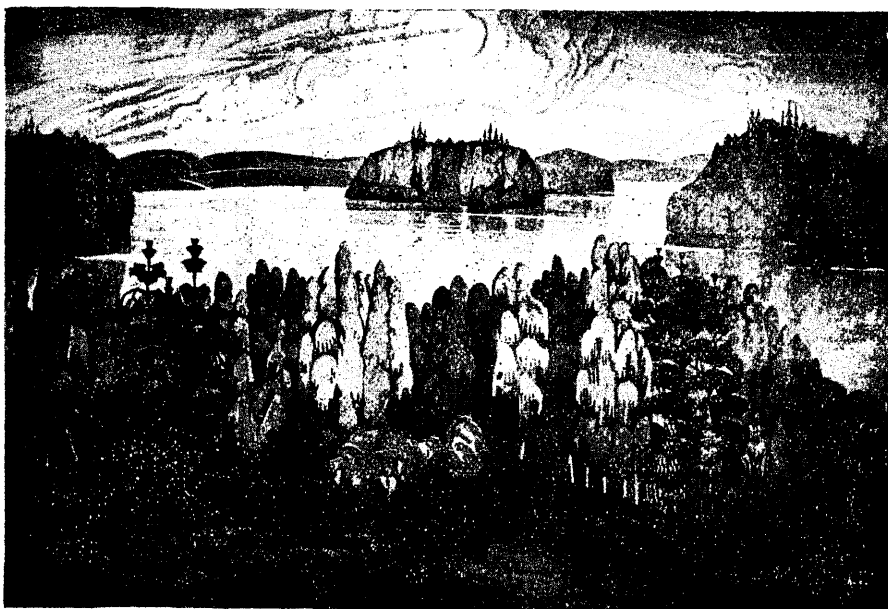
aali loojaiks luuletajad. Kiriku poolt kitsarinnaliselt raskeisse riidevoltidesse drapeeritud vormitu naine vabaneb luuletajate ettekujutuses. Ka riietuses ilmneb juba dekoltee. Muidu toleaeagne riietus nõõrib naise keha taljest kõvasti kokku. Loomulik kehavorm kannatab selle all. Ehitakse juuksed rikkalikult kalliskivide ja kullaga. Peamiselt harrastatakse blondi juust. Peaehtimine läheb isegi niikaugele, et rokokoo ajal isegi mehed lokitud parukaid kandma hakkavad, naisestuvad.

Pikkamööda hakkavad siiski naised ka oma keha eest hoolitsema, erilist tähel-

mis (12. s.), milles naise keha pealaest jalatallani üks arusaamatus paistab olevat.

Nüüd hakkab juba naine esinema madonnana ühes lapsega. Esialgul küll veresaesena, kuid pikapeale lähineb siiski loodusele.

14. sajand toob sinna suure muutuse oma realismiga. Mood on oma voldi ja riiderikkusega küll veel valitseja, kuid ikka rohkem hakkab võimu võtma ka keha vorm kunstis ja ilumõistes. Realismi tõttu lähenetakse enam elule. Peagi võidab naise keha kujutus kunstis omale vääriva koha.

H. Lepik:

„Püüajärve motiiv“.

panu pöörates kätele. Hakatakse naise iludusreegleid koostama ja säätakse sarnased nõuded iluduse suhtes üles, nagu: kõrvad olgu väikesed ja valged; suu väike, kuid hõõguv, punasist huulist elustatud; täidlased õitsvad põsed; täidlane ümar kael ja õlad; kõrgel seisev väike büst, valge kui alabaster. Nii umbes oli tooaegne iludus, kuid ikkagi raskeis rii-deis. Kirik lubas ainult Aadamat ja Eevat alasti kujutada. Polnud siis ime, et kunstnikud, kes võõrad naturile, ei osand naise keha kujutada, mille üheks näiteks võiks olla Eeva kuju Bambergi doo-

Juba juletakse end lasta maalida venusena ja riieteta. Mõnedki Florentsi tähtsamad daamid lasevad end alasti kujutada. Leonardo da Vinci maalib Francesco del Joconda naise järele „Mona Lisa“, milline naisetüüp kõigist da Vinci töödest leida. Nimetame veel Tiziani, Raffaeli, Johanna von Arragon'i, Boticellid, Primavera, Palmat, Tintoretod, Veronese ja teisi, kes viivad jälle naise keha iluduse võidule.

Saksa kool on nõrgem (Dürer, Holbein), samuti prantsuse oma.

Flaamlane Peter Paul Rubens ülistab tusedat, lihavate vormidega naist.

Tänapäeva noorte osa.

*Ainult pääle varju
ja kätele tööd. (Juh. Liiv.)*

Näib, nagu kannaks tänapäeva noorte nimetust ainult koolinoored, ainult need, kes ei ole veel kokku puutund elu reaalsusega, keda pole veel puudutand hädad ja viletsused. Ainult need...

Teised kõik on noored raugad kõndides eluteed norguvajund päi, elumurede koorem vajutamas küüru nõtket pihta, laubal tõsiduse ja muremõtte sügavad kortsud.

Jah, ammu see siis oligi, kui olime muretud lapsed, jooksimise kooli koridores, ja unistasime ajast, mil astume välja ellu, suurde ja avarasse maailma, mis ootab meid avakäsi, meid noori idealiste, kes täis lootusi ja kauneid illusioone, täis jõudu ja töötahet. Näis, nagu oleks kogu elu täis rõõmu ja päiksepäistet.

Aga kõik oli hoopis teisiti.

Kõik ukSED olid suletud meile, kõik kohad olid võetud — olime tulnud liig hilja.

Ei saanud me asuda töötama oma lemmikaladel nagu ehk olime kujutlend, ei

Kui Ludovik XIV ajal end mm. Pompadour laseb veenusena maalida, siis pole see mitte tema ekstravagantsus, vaid üks ajamaitse nõue, mood heas seltskonnas (Canova: Paoline Bonaparte veenusena). Ja läbi revolutsioonide kuni meie ajani sammub jälle naise keha ilu oma võidukäiku. Tihtilugu tujukas mood püüab küll moonutada loomulikkude keha oma kapriiside järele, kuid kõige peale vaatamata on loomulik ilu siiski enamvähem võidul püsind. Ja näib, et igasugu moejoonistajate ja girli tüüpide „saleda“ joone, kiuste (mis nende arusaamise järele seisab puusatus ja rinnatus kõhnades poiss-naistes) tänu viimasel ajal edenend kehakultuurile (ma ei mõtle siin rekordsporti, mille pole kehakultuuriga midagi ühist) nihästi naise kui ka mehe keha jõudsasti läheneb täiuslikkuse ideaalile. Ainult enam tahtmist ja huvi, ja eesti naine muutub peagi loomulik-saledaks, paenduvaks, sõnaga kauniks ning ilusaks nihästi kehalt kui hingelt. Tal on selleks kõik eeldused olemas, ainult tarvis neid süstemaatiliselt arendada. Sellepärast enam rõhku, mu daamid, kehakultuurile! Ilus kleit ükski ei aita!

Peet Aren.

leidnud me midagi muudki meeldivat. Asjatult koputasime uste taga, asjatult ot sisime tööd, et kasutada omi koolis omandatud teadmisi.

Aga me ei saanud midagi ja tajusime, et elu on halastamatu, et oleme õnnetud, et oleme sündind praegusel rahutul ja majanduslikult raskel ajal, kus vaid kuuldub igalt poolt kisendamisi töö ja leiva järele.

Niisugune on tõeline elu...

Ja ikka kaugemale jäävad me koolipäevade illusioonid kaugesse minevikku nagu sajanditega lahutatuisse. Ja kuulame nagu muinasjuttu me vanemate jutustusi enda heledast noorpõlvest, kus polnud noortel iialgi muret leiva pärast.

Meil aga on sageli kodu kitsas, kipub jääma väikeseks leivakannikas ja langevad käed töötult rüppe.

Ja loeme tumma etteheidet oma vanemate silmis, kelle lootused nurjuvad, kes näevad, et nende vaev meid koolitades on nagu visatud tulde.

Ja see teeb veel raskeimaks meie elu. Paljud meist hukkuvad selles lootusetuses... Me ei naera, ei, me nutame seda viletsust... Ja rusutuna otsime elumõtet, ivakestki õnne, armastust... Ning haarabki meid uus lootuste laine.

On siiski veel elul mõtet, on siiski veel aateid, mille eest võidelda, ilu, mida näha.

Ja kuigi me oleme surutud alla, et näib, nagu ei maksaks soovidagi enam midagi muud, kui ainult pääle varju ja kätele tööd, siis ometi pole me hingest kadunud veel kõik elu ideaalid.

Ja et neid saavutada, haaram kinni igast juhusest, saada tööd. Arme põlgame ühtki võimalust ja ärme häbeneme, kui naerdakse, et teeme tööd, mida teeb ka lihtsaimgi tööline, kes pole võib-olla tundigi käinud koolis.

Ja me tunneme, et valgub nagu uut soojust me südamesse ja me oleme tänulikud elule ta hädade ja viletsuste, ta murede ja rõõmude eest.

Ja siis tunneme, et elu on ilus, et ta kõigest hoolimata väärib elamist, ja võitlemist, väärib me suurt armastust ja kannatust.

Salme Kõiv.

ÜENÜTO kirjandusklubist.

ÜENÜ Tallinna osakonna kirjandusklubi, mis reorganiseeritud kujul tegevust alustas käesoleva aasta alul, on kujunenud Tallinna intelligentsema noorpõlve kogumiskohaks. Juba klubi avamisõhtust võttis osa ligi sada noorsoolast, missugune osavõtjate arv viimase õuduspoeesia ja muinasjutte õhtuga tõusis 150-ele.

Klubi on teotsend väga mitmesugustel aladel, ja plaanikindlaks tööks on kava jaotatud kahte peaossa: *sisemine*- ja *välis-tegevus*. Sisemine tegevus seisab klubi liikmete kasvatamises ja arendamises ning huvi tõstmises vaimukultuuri küsimuste vastu. Välises tegevuses seisavad esirinnas laiaulatuslikud aktsioonid kirjanduse populariseerimiseks avalikkude ning suurejooneliste kirjandusõhtute, vaieluskosolekute ja ettekannete kaudu. Vastavalt sellele on seatud kokku ka õhtute kavatäitev tegelaskond. Sisemises töös viiakse ettekanded ja korraldised läbi peamiselt oma liikmete jõul. Vaielus- ja kirjandusmuusikalised õhtud segakavaga on armastatumaid ja osavõetavamaid selles tegevuses. Neil õhtuil mitte ainult ei esine omad liikmed, vaid esitatakse ka omi töid (peamiselt ilukirjanduse alalt). Ja kui neid töid kannavad ette sellised

meistrid, nagu *Hilda Gleser*, *Hugo Laur* ja *Albert Üksip* (Estoniast) ja *Mizzi Möller* või *Ly Lasner* (Draama-Studiost), võivad noored autorid oma tööde menus olla kindlad. Teisalt aitab hää ettekanne autoril kergesti leida oma teose puuduseid, mis noore talendi arenguteel omab suure tähtsuse.

Välises tegevuses ei suuda miski olla veel küllalt hea. Püütakse pakkuda parimat, mis üldse võimalik, olude ja raskuste kiuste. Esmajärguline tegelaskond, piinlikult ja maitsega koostatud kava ja energiline isiklik liikmeskonna kihutus ja kaasatõmbamine seltskonnas, on asjaolud, mis taganud kirjandusklubi välistele ettevõtetele kordamineku. Kui mitte alati just aineliselt, siis moraalselt on tegelaskonna soe suhtumine ning hoogne ja innukas töö annud tulemusi, mille tõttu klubi avalikud kirjanduslised ettevõtted seisavad kunstiliselt meie tippsaavutiste tasemel.

Möödunud tegevusest võiksime mainida A. Haava, F. Tuglase, A. Kitzbergi, Ed. Vilde, O. Lutsu, A. H. Tammsaare, H. Visnapuu ja A. Gailiti teoste õhtuid, missugused enamasti on korraldatud pealinna suurimas peoruumis — Estonia kontsertsaalis, ja millest enamik saavutand hiilgava menu. Kirjanike õhtute korraldamises ei ole piiratud nende otsese loominguga, vaid on klubi liikmete poolt lavale seatud ka nende jutustisi ja romaane (näiteks stseenid Tammsaare „Tõest ja õigusest“, O. Lutsu „Kevadest“, Gailiti „Toomas Nipernaadist“ jt.) ja kantud ette nende loomingule komponeeritud viise. Selle juures on kirjandusklubile mõjuvaks toeks olnud osakonna *segakoor* oma andeka juhi ja komponisti *Evald Aavaga* eesotsas. Viimase poolt on otse H. Visnapuu õhtu jaoks loodud ÜENÜ-le pühendet ja noorusrõõmust, jõust, jul-

Koosviitbijaid viimaselt kirjandusklubi õuduspoeesia ja muinasjutte õhtult.

Voldemar Vent,
ÜENÜTO kirjandusklubi ideeline juht.

gusest ja südamlikkusest sädelev viis „Haarame kinni päikesest“.

Väärivad nimetamist veel eriliik õhtuid, mis pühendet teatavale kirjanduse või kunsti voolule või üksusele. Sellistest nimetaksime Prantsuse uuema kirjanduse õhtut (Börsisaalis) Romain Rolland'i õhtut (Draama teatris) Selma Lagerlöfi õhtut, Knut Hamsuni õhtut, noorema generatsiooni (P. Vallaku, A. Kivika, J. Oengo) õhtut, Uue muusika õhtut, noorte loomingu õhtut, j. t.

Noorte loomingu elustamiseks ja huvi tõstmiseks korraldetti 1928 a. noorte novelli ja luulevõistlus, millest võttis osa üle 40 noore talendi ja mille tulemused olid kõigiti rahuldavad. Praegu klubi juure koondunud noortest talentidest mainiksime Adrienne Lintsi, Virve Rännangut, Linda Laarmani, B. Kangrot, V. Veitmanni, Voldemar Venti j. t.

Voldemar Vent. Tema on ÜENÜTO kirjandusklubi loos huvitav ja lõbus lehekülg oma ette. Temata ei oska kujutellagi seda klubi. Ja temata ei ole üldse võimalik korraldada suurejoonelist kirjandusõhtut. Ilma liialduseta. Tema on see, kes elava, vääramata ahelana seob ÜENÜTO kirjandusklubiga kõikide aegade ja kõigi maade kirjanikke, näitlejaid, kunstnikke, heliloojaid ja igasugu muid boheemlasi ja suurvaime. Ainult tema oma võltsimata lapsehingega võis seda, et selline erak, kui Anton Hansen-Tammsaare, ilmus omas kehalises olemuses oma teoste õhtule, ja seda pärast seda, kui mõni päev varem oli jätnud oma austusõhtul rea au- ja võimukandjaid tuhandepealise kuulajaskonnaga asjatult ootama... Tema võis seda, et Rabindranath Tagore oma Euroopa reisil tulevikus kindlasti lubas külastada Eestit ja ÜENÜTO kirjandusklubi, .. et Knut Hamsun, üle maailma kuulus erak, lubas, esimest korda oma elus, esineda oma teostega, muidugi kui juhtub kord kõndima meie maale... Ei ole siis mingi ime kui Eduard Vilde ühel avalikul aktusel kord ütles, et V. võib isegi surnuid sundida hauast tulema välja,

H. Halliste: Eesti heliloojaid. E. Aav, H. Eller, R. Päts, all Th. Vettik, vasakul A. Läte, ühes kujuga.

ja pole ime, et leiduski kohe sellise abi tarvitaja taluperemehe näol, kes, sellest raadio kaudu kuulnud, saatis V-le härda palve, aidata jälle jalule tema maise eluga hüvasti jätnud poeg . . . Eeltoodu ei taha kõlada suurus-tamisena, ja andku asjaosalised mulle andeks et puudutan neid asju, ent need on tõsiasjad mida peab teadma, kui kõnelda klubi ideelisest juhust. —

Praegu kuuluvad kirjandusklubi juhatusse V. Vent, A. Lints, L. Vahter, L. Espenberg, A. Kerge, B. Kangro, V. Veitmann ja Odrast. Klubil on, nagu varem tähendatud, soe ja südamluk suhe meie vaimlise ellidiga. Alatistest abivalmis sõbrust olgu mainitud peale varem nimetatute veel Ants Lauter, Erna Villmer, M. Parikas, E. Vaarman-Kaljot, M. Laid, R. Klein, A. Johanson, Ants Jõgi, Ed. Türk, L. Reiman, R. Peenema, H. Schütz, L. Juht, V. Padva ja pikk rida teisi, kelle loetelu viiks pikale, kuid keda ÜENÜ tegevusest osavõtnud noored mälestavad armastuse ja sõprusega.

Lisaks eeltoodule, mainiksime veel üht osa klubi tegevuses, mis küll ei kuulu kirjandusse, kuid milleta ei ole vaimline tegevus mõeldav — nimelt kujutatavat kunsti. Kunstnikest kuuluvad klubi liikmete hulka meie nimekad kujurid Sannamees ja Halliste, maalijad ja graafikud Pauli Liivak, Hugo Lepik ja tema noor ning hurmav kaasa j. t. Käesolev E. N. toob mõningaid reproduksioone Halliste ja Lepiku töist. Kuna H. Halliste erilise vastutuleku tõttu ÜENÜ keskjuhatusel on võimalik panna osakonde vahelisse E. N. tellimisvõistluse auhinnaks väärtusliku skulptuurteose — tutvustame lugijaid mõnede tema toodetega. Tu on portreerind rea meie avaliku elu tegelasi, kirjanikke ja kunstnikke, milledest helikunstnike seeria väärrib erilist tähelepanu. Tema loomingus torkab silma portreetiline kompositsioon, milles püütakse anda mitte vaid kujuteldavat isikut, vaid ka vabakompositsioonilist loomingut. Viimasel ajal on kujur andund rohkem figuraalse kompo-

H. Halliste:

„Maret“.

sitsioonile, missugusel alal on lõpetamisel rida teoseid.

Selline on pea poontes kirjandusklubi tegevus. Väärriks tähelepanu veel mõnigi korraldis millest ruumi nappusel pole võimalik kirjutada. Kas või avalikud vaidlusõhtud väga mitmesuguste aktuaalküsimuste alalt (Kas vajame usku? Ons võimalik jäädav rahu? Kriis. . . j.n.e.), kuid millest enamik antud edasi ka raadioteel ja seega üldsusele teatavad.

Ago Jõger.

* * *

ÜENUTO kirjandusklubi korraldusel toimus laupäeval, 19. skp. Raua tän. koolimajas Goethe mälestusõhtu A. Üksipi, H. Lauri, F. Moori, N. Suursööti, Ida Loo, I. Nerepi j. t. kaastegevusel.

Pühapäeval 20. märtsil korraldati kirjandusklubi ja Tall. Eesti Rahvuslaste klubi poolt linna tütarlaste komm. gümn. aulas C. R. JAKOBSONI mälestushommik. Kõnelesid K. Einbund, M. Martna, E. Peterson ja H. Tamman. Raudioringhäälingu orkester esitas H. Elleri, A. Vedro ja J. Aaviku ja E. Võrgu helitöid. F. Moor deklameeris Jakobsoni luuletisi ja Hugo Laur Jakobsoni humoristlikku loomingut.

Noored põllumajanduslikul tööol.

Põhjavesi.

Lapsepõlvest meelestub mulle pühapäevane matk rukkicurmele, kuhu jalutasin isaga.

Märkasin oma üllatuseks, et kõrgemal kallakul õitsev rukkimets oli palju paksem, lopsakam, kõrgem, ulatudes isalegi üle pää. Siin aga, raba veeres, koguni hõre, peenikene, isale vaid rinnuni ning väiksele kivile astudes, ulatusin minagi vaatama üle kõrtmere.

Pärisin põhjust ning ulla jutustas mulle siis midagi põhjaveest. Ent mille näis imelik, et isa, kes alati ootas vihma, nüüd äkki kõneleb liigest rükist rikkuvast veest. Jah, vihm olla soe, põhjavesi aga külm. Ent kodus kaitsime ju kapsaid ka külma kaevuveega. Midagi jäi mulle segaseks ja ma kahtlesin kaua, kas kõik on isalegi selge. „Kui suureks saad, küll siis näed,“ oli ta öelnud, nagu ikka, kui tal millegi seletamisega oli raskusi.

Olen sirgund. Silmad ulatand üle õue aja ja mõnegi rukkicurme. Isa on aga jäänud vanemaks, juuksed hõbedaseks. Ja nagu madalamaks on ta jäänud. Olen mõelnud mõtteid, kuidas juhtida põhjavett, kuidas kaevata kraavisid. Olen olnud rukkicurmel suve õhtuil, kui tõusmas udu metsade maalt, olen olnud siin päikese tõusul, mil nurm säteb kaste kullas. Ja sügisel, kui kõledad põhjatuuled vilistades kihutavad tumedaid märgi pilvi üle taeva, üle hallide kõrremaade, seitatelen minagi siin mõtete ja kavadega.

Ja ikka meelestub mulle see põhjavee jutt, pilt hõredast kõrremerest, punaseist roostekarva nõrkadest kõrrekestest ja pisikestest kiduratest rukkipeäkkestest. Kas siin ei saaks midagi teha, et pilt paraneks? Saab! Meis nooruse jõudu on, lihakseis tugevust ja sitkust küllalt niipalju, et kraavitada kodutalu pisikesi põldusid.

Ja meile, tänapäeva suuremate teadmistega noortele, ongi see ülesanne üksinda väikene ja tuleb meil asuda põhjavee pildi ülekandmisele. Jõudu kulutamam on kraavitada me külaühiskonda, sest sealgi kasvamas roostest punaseid, nõrki, murdunud kõrssi. Kiduraid päid kasvatand, sest pind on vesine, soostund ning kasvatada võib küll hanipaju ja jänesevilla, kuid kultuurkasvudeks on alles ürg. — See pind, kutsus meid kodutaludest ohverdama jõudu, mida matame kodutalu kivis-tesse, vesistesse maadesse, ka rakendama ühiskonna soodese ja rabadesse.

Me noored oleme sihiraajad, teeavastajad, pioneerid, kes ehitavad sildu läbipääsmatuile kohtadele, et võimaldada edasirühkimist pärast hulka-tele — me rühime eesmärkidele lootuses kord jõuda maadele, kus enam ei virise jalge all meil külm, salakaval, roostekarvaline põhjavesi, vaid kus lokaavate viljaväljade sära tervitab meid.

O. Kolk.

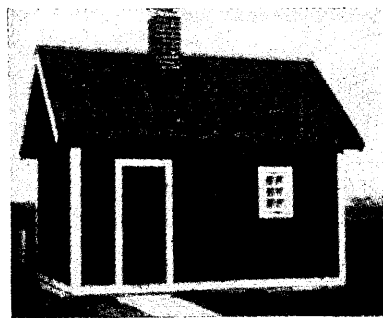
Võitlusesesse keha puhtuse eest!

Kusagil Ameerika linna koolimajas — nii kirjutab rootsi maanoorte häälkandja — pole aidand tziendatud ventjatsjoon, ega ka uued kooliruumid — õhupuhtus jätnud ikkagi soovida. Lõpuks leitud, et suur osa õpilasi pe-

semata — mõnel kuul saunas käimata. Asjaolu korraldamisega muutunud ka õhupuhtus.

Ent paremad po'e puhtusolud ka maal, eriti talvel. Asjaolude parandamiseks on rootsi maanoorte ühingu alustanud ägedad saunavõitlust. Korjatud andmete järele puududa rootsis iga valla kohta 50 sauna, mis 2400 v. kohta teeb ilusa hulga puuduvaid saunu, Värmlandi ja Sörmlandi maakondades on selle kihutustöö ja kõnede tagajärjel ehitatud 200 uut sauna — kaks sauna valla kohta. Rootsi maanoorte ühingu häälkandja (J. U. F. Bladet) jaanuari number ongi püüendatud saunaküsimusele tuues selle kohta kuus artiklit ja saunade pilte ja plaane.

Meil Eestis on saunaloode kindlasti tunduvalt halvemad ja — kuigi meie vallad väiksemad — puudujääk valla kohta kindlasti üle 50. Poleks halb kui klubide või ühingu tervishoiuharud siinkohal katsuksid selgitada mõne eesti küla saunaulusid. Prof Rammuli raamatu: „Virumaa tervishoidlik kirjeldus“ järele on virumaa elamutes 48 prots. saunu, kuid tuleb arvata, et see prots. virumaa suurte suvitusrandade tõttu muust Eestist suurem. Kui suur oleks eestis saunade puudujääk? Mil määral uute saunade järele tuntakse vajadust? Kui suur oleks ühe sauna ehituskulu? Kes vestab? A. M.

Üks Rootsi maanoorte (J. U. F.) ehitatud saun Simitunas.

Mõnda Vaivere maanoorte ringist.

1928. a. 25. märtsil — ühel udusel varakevade päeval kogusid 14 noort Vaivere algkooli saali. — Tulid, et õppida lau'e lähenevatel kevadpühadel ettekandeks Kaarma kirikus. Seda kasutas ära to'eaegne E. P. K. põllum. nõuandja H. Ostave, kes mõne kohaliku noore palvel oli kutsutud Vajveresse noorte maatulundusklubi asutama. Sisuka kõnega suutis ta kaasa tõmmata asja algatamiseks noori. Seati kokku tegevuskava, mis sisaldas ainult söödajuurika kasvatust. Algasid need vaevased koosolekud ja kursused, kus juhatusel tuli kas või nutta ehk naerda, aga noori ei saadud kokku. Oli süvine aeg

möödunud, juurikad kasvand, otsustati teha näitus. Väljapanekuid oli ainult 10 (!). Trööstisime end siis kõnedega ja lubadustega tuleval aastal teha enam ja suuremat näitust.

Ei tea kust nüüd see vaim tuli, kuid talve poole hakkas asi juba nihkuma, koosolekud muutusid perekamaks, osakondi asutati juure ja tegevus läks järjest hoogsamaks. — Vähemalt juhatus ei tunnud enam igavust. Kevadel (1929. a.) juba julgemalt põllule. Algas söödajuurika, kõõgivilja, kartula kasvatus, uudistaimed, põldkatsete, ja taimekaitse alal teotsemine. Pea igal pühapäeval oli midagi põllumajanduslikku. Korraldati kursusi, demonstratiiv-töökoosolekuid, juurvilja-harimise võistlusi jne. Üle-saaremaalisel näitusel Kõljalas oli ju üle 20 väljapaneku. Kohapealsel klubi tööde näitusel oli 59 väljapanekut. Sellest ajast tänaseni pole noortel midagi kurta olnud, kui vast selle üle, et kord suureks paisund liigete pere hakkas laiali valguma; paljudel tuli asuda perenais ja peremehe ülesannete alale. Nüüd on üle saadud sellest küsimusest — kohalik algkool varustab noorte ringi alati uute pealetulevate jõududega.

Tänavu 14. märtsil peetakse 4-aastapäeva koosolek, mille puhul võiks teha väikese ülevaate. Üldkoosolekuid on peetud 29. Töö- ja referaatkoosolekuid, kursusi 26; neil peetud üle 60 referaadi põllum. nõuandjate poolt ja 10 kohalikest tegelasilt. Juhatus on koos-

istunud 46 korda. Näitusi on peetud kohapeal 3, ülemaalisest ühishäitusest on võetud osa viiest 48 väljapanekuga. Mõnigi mõte on siit oma algatuse saand ja mõndagi uut on siin esmakordselt proovitud. Tehtu üle on alati olnud informatsioon kohalikes ajalehis „Meie Maas“ ja „Saaremaa Teatajas“, et pildistada õiget ja leida ülesse väärsamme. Tegevust on kavatsus lajendada vabaharidustöö aladele, kehakultuuri ja kirjanduseõpperingidele. O. Kolk.

Tudulinna-Metsküla mt. klubi elust.

Tudulinna Põllum.-seltsi juure kuuluv Metsküla maatulund. klubi korralduses peeti 4. märtsil s. a. Metskülas Timuskj Saarevälja talus mesindus ja talukorrastus kursus Arkna pl. kooli õpetaja A. Siili ja agr. Steinhausi juhatusel. Näidati valguspilte talu korrastamisest. Kokku oli tulnud 40 osavõtjat. Kõnele järgnesid elavad läbirääkimised.

Niisugused referaatõhtud korraldab klubi iga kahe nädala takka, kordamööda liigete taludes, kuna klubil kindlaid ruume pole.

Klubil ilmub oma ajakiri „Maatulundaja“, esimene nr. ilmub vabariigi aastapäevaks.

T. plm. seltsi nõusolekul ja toetusel korraldab klubi k. a. sügisel Tudulinna Kõhkelondliku noorte päeva. Tähtis oleks ju selleks ajaks saada klubi märke neilt, kes asjale lähemal. A. R.

Nooni.

Jutustasin talle kuust, päikesest, tähtedest. — Ta kuulas lapseliku andumusega, esitas arvukaid lihtsameelseid küsimusi, — oli rõõmus enda teadmisi. Päevil ta askeldas väljas: söötis karja, köietas lambaid koplis, hoidis anesid õuemail. Lõuna saabudes ta tõi hobused koju jooma. Imetlesin ta täpsust, hoolt, andumust.

Tihti korraldasin keemilisi katseid, alati ta neid jälgis sõnatult. Kord suvepäeval talle näitasin väikest vesiloomakest veetilgas mikroskoobi all. Ta oli siis rõõmus, uudishimulik: vallatu kilkamine täitis mu väikese töötoa.

— See oli kord heinakuu õhtul. Päike oli ju loojund: madalal lõunataeval kolletus kahvatu, vasekarva täiskuu. Läve ees vahtra ümber lendles nahkhiir, — kaugemal kuusemetsast kuuldus öökulli ödseid hukeid.

Me seisime õues rohelisel kummelimurul. Kõnelesin talle videvikust, punaselt hõõguvaist pilvist läänetaeval, õõ varjudest. Kaua me vaatlesime vasekarva kuud, mille pinnal, hämariku saabudes, ikka selgemini tajutavaks muutusid muinasjutulised laigud.

Sel õhtul ta oli imeliselt kurb. Tal puudus lapselikkus. Ta silmad olid valust tõsised, neis oli nagu mingi võõras tardumus. — — Midagi meelest mulle: See vaade, see iseloomujoon sarnles vaikiva kurbuse sügavale omapärale juunikuu päevilt aasta eest.

* * *

— — Ta aitas mul kanda kaski koplit: rohelisse peitsime ta väikese velle valgesse surikirstu. —

Ta oli näiliselt rahulik, pisaraita. Kui aitasin riietada velle suririideisse, kui paigutati väikest sarka, ta vaatles meid pisaraita, kuivi, valuhardai silmi.

Pühapäeva hommikul valmistuti peiedeks. Külalised olid ju söönud. Rakendati hobune surivankri ette. Kirst toodi lävele. Lillisse peitund sarga kaanel põlesid musta looriga ehitud küünlad. Oli vaikne, päikeseküllane hommik.

Kõik peielised olid koondund sarga ümber. Loeti lahkumissoonu, eietati nutust nõretund viit. — —

— Sark tõsteti vankrile. Liikus peievoor kiriku poole, aeglaselt, kuruvalt. Lendlesid pääsukesed kirstu kohal, sillerdasid kuldnokad, — — kauzel metsas rõkkas aruuta laulikute helin. . .

Siis taipasin: teda polnud peieliste killas. — — Jooksin rehealla, kus äsja peitununa rohelisse oli seisnud väikese velle valge sark. — Teises nurgas oli vana vanger; selle all ta lamas kummuli, pää peitunud kätesse, nagu külmal kivi-põrandal.

Võtsin ta sülle, peitsin ta märjad lapsesilmad enda südame ligi, viisin tuppa te vanaema hoole. — Aeglaselt liikus peievoor üle nurme, tõttasin talle noruspäi järele. — —

R. GRAUBERG.

Noorsoo töomailt.

SOOMEST.

Kuuekümnendal sünnipäeval mäletati Soomes südamlilkult ja pidulikult noorsoo- ja lastekirjanduse suurimat ja produktiivsemat tööninimest: Helmi Krohni. Helmi K. isa, meilgi tuntud prof. Julius Krohn, oli vanemailt sakslasi, ent sellest hoolimata üks soomluse agaramaid eesvõitlejaid. Tuntud suurema luuletajana ja Kalevala uurijana. Helmi Krohni vend prof. Kaarle Krohn astub isa jälgedes ja pühendab end rahvaluule uurimisele. Teine vend Ilmari Krohn on tuntud heliloojana ja õde Aino Kallas (Krohn) tuntud eesti-soome ühiskirjanikuna kogu Euroopas.

Helmi Krohnil on eriti õnnestunud suurmeeste elulood, milliseid ta soome noorsoole kirjutanud üle saja. Ka on juubilar tuntud häana kõnelejana ning Inglismaal soome tutvustamiseks esinend 50 kohas. Ühineme Soome Noorsoo Liidu õnnesoovidega.

Soome Noorsoo Liidu talvapäevad korraldati 5.—7. veebruaril Salos Vaasinais Soomes arvurikka osavõtjate koguga kogu Soomest. Ettekandeid ja referaate oli ligi paarkümmend: prof. Pesola, Niilo Liakka, prof. J. G. Granö, M. E. Mäe j. t. poolt sisukül-laseid. Päivi rikastasid noorsoonäitus, mõned võistlused ja lõpupidu.

Soome noorsoo häälkandja „Pyrkijä“ toob veebruari numbris ülevaate ÜENÜ osakondade tegevusest. Vaadeldakse ÜENÜ Väinjärve, Tammisspea, Essu-Katela, Koeravere, Rutikvere ja Albu-Risti osakondade algatusi. Eriiselt peatatakse viimase osakonna tegevuse juures, kes iga aasta 6. jaan. lipuga austab langend õpetajanna Salme Kessleri langemispajka, kuhu istufand puu.

„Milline suur tähendus ongi niisuguseil piduhetkil. On kui kutsuks Salme Kessler veel peale surma korra aastas noori oma koduümbruse pihale paigale uuendama isamaalike lubadusi, kaaluma ohvri suurust.“

Soome 50-aastase noorsootöö mälestusega seotud suuremaid noorsoopidustusi korraldavad Etelä-Pohjanmaa noorsoo liit, tööstus-külas Kaupavas (Lapua naabruses), milleks juba tegevusse valitud muusika, spordi, laulu, näitemängu j. t. toimkonnad ja

Satakunna noorsooliit 9.—10. juunil ilusal Kokemäel. Peokavas on laulud, mees- ja naisvõimlemine ja pasunakooride ettekan-ded ja näitevõistlused.

ROOTSIST.

Rootsi rahvakultuuri noorsoo liidu poolt (Svenska Yngdomsringen för Bygdekultur), milline tegeleb eeskätt r.kunsti ja omapäraga, on rootsi rahvaülikoolides k. a. korraldatud rida noorsoojuhtide ja rahvatantsude-kursuseid, millistest osavõtt on olnud väga elav. Nii oli Tomeljilla r. ülikoolis kursuslasi 88,

Lunnavedi r. ülikoolis 200. Sama arvukas on osavõtt olnud ka Leksandis, Lungbys ja mujal. Üldse on rahvanoorsooliikumisel Rootsis palju hoogu.

Maatulundusliku tegevuse kõrval avaldab rootsi teine suurem ülerajkliku ulatusega maanoorte liit või ühing (S(venska) J(ordbrükare) U(ngdoms) F(öreningen) = r. põllum. n. ühing) elavat tegevust ka muudel aladel:

Ühingu juures töötab teatrikomitee, raadiokomitee, õpperingide, laulu, võimlemise jt. keskkomiteed. Raadiokõned on s. a. kord kuus järgmistel aladel:

jaanuaris: Ülevaade S.J.U.F. tööst 1931. a. veebruaris: Lindude tähtsus põllumajanduses ja lindude kaitses.

märtsis: Ettevalmistusi suve tööks.
aprillis: Põhjamaade noorte ühistööst.
mais: Maanoorus ja rahvaluule.

LATIST. ¶

Maz Irbe (väike Ira) külas liivlaste maa-alal on liivi noorte poolt, nagu liivlaste häälkandjas „Livli“ nr. 3. kirjutatakse, ellukutsumisel liivi noorte ühing (Livdö nuord It-liit), mille põhikiri kinnitamusel. Ühingu eesmärgiks on rakendada noori positiivsele tööle ning arendada neis liivi keelt ja liivi meelt.

„Selli it um jemin kui vajag. Meg iz nämö, ku aigast aigastin livdödn ieb veitöks noori, kis muostaböd livö kiöldö.“ (niisugune ühing on enam kui vaja. Meie ise näeme kuidas aasta-aastalt väheneb noorte arv, kes mõistavad liivi keelt).

ÜENÜ osakonna asutamise kavatsus on Marienburgi ümbruse Aluksne noortel lätis. Vastavate materjalide saamiseks on pööratud ÜENÜ keskjuhatause poole. Kirjas kirjutatakse:

„Asume Latvias. Siin Marjenburgi ümbruses asub rohkearvuline noortepere, kellel senini puudub igasugune tihedam side Kodu-Eestiga. Kiilustatuna võõrarahva mõjul on noortes praegu oma rahvustunne väljasuuremas. Koondudes puht eesti noorsoo organisatsioon ümber suudaksime paremini oma rahvusele alalhoiduda, kindlamat kontakti luua eesti noorsooliikumise ja eesti kultuurilise arenguga.“

SAKSAMAALE teeb muret noorte töötute küsimus. Algkooli lõpetavad 450.000, keskkooli 41.000 noort. Ülikooli astub 30000 ümber, kuid ülikooli lõpetajaid pääseb kuhugi teenistusse 6000 s. o üks kuueksik. Ka kutsekoolide õpilastest jäävad kaks kolmandiku tööta.

Noorte tööpuuduse vastu võitlemisel tahetakse 14—18 a. v. noortele anda oskuste ja teadmiste täiendusvõimalusi; 18—25 a. aga leida mingisugust tegevust. Mõningaid tegevusvõimalusi annab suurendatud aiatöö, milleks kasutatakse omavalitsuste ja linnade maid.

ÜENÜ elust.

Keskjuhatusel.

ÜENÜ keskjuhatusel on tulnud Norra Noorsooühendusest (Noregs Ungdomslag) kutse osa võtta eeloleval suvel 25—27 juunini Oslos ärapeetavast põhjamaade noorsoo pidustusist. Pidustuste eeskava saadetakse hiljem.

ÜENÜ Keskjuh. ja V. I. algatusel on Tallinnas pri. A. Raudkatsi juhatusel käimas rahvatantsude ja mängude juhtide kursused, millised on mõeldud instruktorite ettevalmistamiseks, kes võiksid maal instrueerida noorte rahvatantsu ja võimlemisrühme tuleva-aasatselise laulupoeie. Kursus on praktiline ja teoreetiline. Teoreetilises osas loenguid Rasmus Kangro-Poolilt, ja teistelt.

Põllumajandusliku tegevuse elustamiseks korraldatakse kolmepäevased noorte juhtide ettevalmistuskursused Kuu-siku karjakasvatuse koolis Harjumaal 1—3 apr.

ÜENÜ Esituskogu kevadine istangjark on 16.—17. aprillil Tallinas, Lossi pl. 4. Kavas peale ametliku osa (aruedand kohtadelt, va-imised ,põhikirja muutusi jne.) referaate kodumaa tundmaõppimisest, fotoasjandusest jne.

Esituskogule jargneb kolmepäevane tege-laste täienduskursus, mille eeskavas põllu-majanduse ja kehakultuuri küsimusi, seltskond-likke mängu ja rahvatantse.

Kokkuleppel Raadioringhäälinguga on ÜENÜ Keskjuhatusel võimaldatud 2 korra kuus esi-neda raadios. Seni on kõnelend:

A. Meikop: Noorsootöö alused. 2. korda.
V. Rooberg: Rahvustunde arendamisest
J. Utuo: Koduümbruse korraldamisest.

Järgnevad:
E. Riismann: Meie noorool. arenemisteilt.
A. Tealane: Noorte ülesandeid põllum. alal.
E. Martinson: Meie seltsielu majanduslikke küsimusi.

Anna Raudkats: Ülesandeid ja võimalusi rahvatantsude viljelemisel.

E. Idla: Kehal. kasv. võimalusi maal.
Ago Jõger: Noorpõlve kirjandus-kunstilisi harrastusi.

Gust. Vilberg: Looduskaitse ülesandeid.

Lute ÜENÜ osakondadena on keskjuhatuses registreeritud alafes oktoobri kuust l. a.:
Hagudi os. Harjumaal, asut. 28.10.31. Aadr.: Hagudi pk. 14.

Piira os. Virumaal, asut. 9.11.31. Aadr.: Piira as. Rakvere.

Vihula os. Virumaal, asut., 9.11.31. Aadr.: Vihula p.-ag. pk. 13.

Auvere os. Virumaal, asut. 15.11.31. Aadr.: Auvere pk. 13.

Kuresaare os. Saaremaal, asut. 15.11.31. Aadr.: Kuresaare.

Valgejõe os. Harjumaal, asut. 29.11.31. Aadr.: Valgejõe p.-ag.

1932. a. on asutatud:
Jõepere osak. Virumaal. Asut. koosolek 17. jaan. Jõepere piimaihingu ruumes; koos 44 noort. Aadr. Jõepere, Kadrina.

Massiaru osak. Pärnumaal. Asut. koosolek 17. veebr. „Selja“ talus. A. Brandmanni algatusel. Aadr.: Massiaru, „Selja“.

Tsiistre osak. Võrumaal. Asut. koosolek 21. veebr. Aadr.: Tsiistre p.-ag. pk. 46.

Tarvastu-Mustla osak. Viljandimaal. Asut. koosolek 21. veebr. Aadr. Mustla, Kuresaare t. 4.

Kõnnu osak. Pärnumaal. Asut. koosolek 28. veebr. Valguta talus. Kõnnus. Aadr. Kõnnu, Valguta.

Koloso vka osak. Petserimaal. Asut. 28. veebr. Aadr.: Irboska pk. Kolosovka.

Võru osak. Asut. koosolek 9 märtsil Võrus „Ugala“ ruumes. Aadr. Võru pk. 36.

Hõimla osakonnast.

Tallinna ÜENÜ „Hõimla“ osakonna asutamisest möödus 7 aastat. Ent noorte ringes kuuldli temast senini väga vähe.

Millest on see tingit?

Seda ei põhjusta osakonna loid tegevus. Tööd tehakse siin mehemoodi, teadete saatja usub, et sama palju kui igas ÜENÜ osakonnas. Meie jalgpalli-meeskond on tuntult tunnustatud, olles mitu aastat järgimööda Põhja-Eesti ringkonnameistriks. Samasuguse eduga esi-neli ka teistel spordialadel. Laulukoor andis rea suuremaid kontserte ja vähemaid esinemi-si on arvult poolsada. Käesoleval aastal pal-gati laulukoori juhiks hra D. Orgusaar, kelle inuukal tööli koori kvaliteet on veelgi tõus-nud. Sama agaralt on teotsetud ka teistes tegevusharudes.

Nii peame otsima põhjuseid mujalt. Selle leiamegi: meil puudus side „Eesti Noorusega“. Seetõttu ei pääsend tema veergudele „Hõimla“ saavutused nii spordist kui ka teistel aladelt. Seepärast, ehki olles populaarne Tallinna üm-bruses linna aeglehtede kaudu, ei ulatand need sõnumid siiski kaugemajse noorte osakonda-desse.

Nüüd elame murrangaegjarkus ja otsime pidevat sidet välisilmaga, „Eesti Nooruse-ga“ ja ÜENÜ osakondadega. Käesoleval aastal tegutseme juba kavakindlate, süstematiseerit juhendite kaudu. Eriti intensiivne töös on äsja elu kutsutud kirjandusharu. Ainuüksi nelja viimase kuuga korraldati hulk referaate, loen-guid ja kaks suuremat huviohtut: „Müstiline idamaa“ ja „Hirmu ja õuduse-õhtu“. Kavatsusel on rida kirjanike austamisõhtuid kui ka kirjanduskohtuid.

Noorile kujuneb hoogsaks ja tegevuskül-laseks eelolev suvi. Tunnistati vajaliseks luua kontakt kõigi ÜENÜ eeskätt aga ÜENÜ Harju osakondadega, mille saavutame osakondadesse küllasoitega, samuti teiste osakondade noorte küllakutsumisega. Nii tutvume vastastikku kasvatuslike töödega, algatusiga. Eelnimet põ-himõttel korraldame ühiseid kirjandus-huviõh-tuid, tutvumisõhtuid, aktusi jne.

Noorsoo-osakonde, keda huvitab ühistöö ja side ÜENÜ „Hõimla“ kirjandusharuga, pa-lume teatada Tallinna ÜENÜ T. „Hõimla“ osakonda, Lai t. 31, T. K.

ÜENÜ spordinurk.

M. Aleksejev

Adelheid Anton

R. Anton

VALGJÄRVEST

ÜENÜ Valgjärve osakonnas oli sportline tegevus läinud hooajal eriti hoogne ja tagajärjerikas. Teotseti peasjalikult kergejõustiku ja veesportialadel, milleks lähedase Pikajärve tõttu hääd võimalused. Talvel tegeletakse suusasportiga. ÜENÜ osakondade vahelistel üleriiklistel võistlustel tuli osakond esikohale linnaosakondade (Tartu, Tallinna, Valga) järele.

Korraldati Võrumaa esivõistlused kergejõustikus. Omatakse üle tosina Võrumaa rekordi ja on momendil ainuke Ekraveliitu kuuluv võrumaa organisatsioon.

Kooskonnal on terve rida innukaid kehakultuuri harrastajaid mees- ja naisnoori. Väljapaistvamad jõud on R. Anton (kaugus 5,90; teivas 2,90); Aleksejev (800—2,14,0; 1500 — 4:26,8; 3000 — 9:14,0; 5000 — 17:30,0) ja prl. Adelheid Anton (60 — 9,8;

kaugus 3,55; kõrgus 1,25). Eelolevaks suveks on ettenähtud mitmekülgne tegevuskava. G. Neudorf.

KÄRUST

Pühapäeval, 6. märtsil k. a. korraldas ÜENÜ Kärü osakond suusavõistlused, millised olid Kärus üldse esimesed ja kujunesid omaette „suursündmuseks“.

Kena ilma peale vaatamata oli võistlejaid õige vähe kogunend, mis tõendab, et too kena spordiala Kärus alles väljakujunemata. Väljastpoolt Kärü oli ilmunud ainult üks osavõtja.

Ümber kolmekilomeetrilisel maapikkusel tuli esimesele kohale Addy Birnbaum (Kärü osak.) ajaga 14 min. 6 sek ja omandas ÜENÜ Keskjuhatuse poolt väljapandud auhinna. Järgnes A. Mihelson (Salla Haridusselts) ajaga 14 m. 7 sek. ja kolmandaks Paul Preis (Kärü osak.) ajaga 14 min. 21 sek. E. K.

Väljavõtteid Hasomini määrusest lühiajaliste kursuste korraldamisel

§ 1. Hariduse- ja sotsiaalministeerium võib määrata rahalist toetust kursuste korraldamiseks, kui need kursused vastavad järgmistele nõuetele:

1) kestavad kolmest päevast kuni kolme kuuni, kusjuures kursuste töötamispäevad võivad tarviduse korral olla lahutatud;

2) on kohal avalikult välja kuulutatud ja esitatud registreerimiseks Hariduse- ja sotsiaalministri 31. märtsi 1931. a. määruse korras;

3) töötavad vähemalt 15 osavõtjaga, kes vähemalt 16 aastat vanad;

4) on maksuta või maksulised, kuid viimasel puhul maks päeva kohta ei tõuse — üldise ja tehnilise hariduse alal üle 25 sendi, ning tehnilis-oskuskulul alal — üle 50 sendi.

§ 2. Lühiaegseid kursusi võib pidada üldise ja tehnilise hariduse alal ning oskuste õpetamiseks.

§ 3. Toetuse palved esitatakse HSM Koolivalitsusele vastava maa- või linnakoolival. kaudu hiljemalt 2 nädalat enne k. töö algust.

§ 4. Kursuste korraldamiseks toetuseks määratud summad saadab HSM Koolivalitsus vastavatele maa- või linnakoolivalitsustele või kultuurvalitsustele, kes võivad need summad kursusi korraldavaile organisatsioonidele välja maksta: 1) kursuste puhul, milliste kestus on kolmest päevast kuni ühe kuuni, — pärast aruande esitamist ja 2) kursuste puhul, milliste kestus ületab ühe kuu, kahes osas, esimene pool — kursuste töö esimese kuu lõpul sellekohase esitise saamisel kursuste töö kohta ja teine pool lõpuaruande esitamisel.

§ 5. Toetust võib kasutada õppejõudude tasuks ja õppeabinõude muretsemiseks.

§ 6. Oppevahendid jäävad organisatsioonile, kes nende kohta peab nimestikku ja neid maksuta peab andma kasutada ka teistele organisatsioonidele.

§ 7. Käesolevaga tühistatakse 29. 7. 30. a. määrus.

J. Piiskar — minister.

P. Mägraken — Kv. direktor.

Tähelpanuks „Eesti Nooruse“ sõpradele!

Nagu teada on ÜENÜ osak. vahel käimas ägedad „Eesti Nooruse“ levitamisevõistlused. Omalt poolt määras ÜENÜ Keskjuhatus sellele ÜENÜ maa-osakonnale, kes suurema arvu „Eesti Nooruse“ tellimisi 1. aprilliks toimetusele saadab, auhinnaks kunstnik Halliste puusculptor-teose, milline kujutatud käesoleva „Eesti Nooruse“ numbri esilehel.

Teost tuleb kaitssta kolm aastat, mille järele ta alles osak. omanduseks jääb. Paljude soovil on võistluse tähtaega pikendatud 1. juulini s. a.

Loodetavasti ei jäta ükski osak. kasutamata võimalusi sellise väärtusliku koduilustuse omandamiseks.

Seni on tellimistega esikohal S o m p a osak. Virumaal (12), Ulila osakond Tartumaal (8) ja Albu-Risti osak. Järvamaal kuue tellimisega.

* * *

Kuna Hasomini tulnud õpilaste võistlustööde läbivaatamine pikemat aega võtab — ilmub lubatud noorteloomingu suurendatud erinumber vast alles mai kuus. Aprilli number ilmub loodus — muinsuskaitse ja kodumaa tundmaõppimise erimelisena.

TOIMETUS.

Vastutav ja tegev toimetaja August Meikop. Väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus
Toimetus: Eduard Riisman, Harald Nõmmik ja Juhan Jaik.

*Igale noorsoolasele on vajalikud järgmised võimlemisõpetaja **Anna Raudkats'i** teosed:*

Eesti rahvatantsud.

Sisaldab 24 tantsu üksikasjalise kirjelduse ühes klaverile seatud viisidega ning hulga selgitavate piltide ja joonistega. Hea paber, maitsekas, värviline kaas. *Hind 4 krooni.*

Valik põhjamaade rahvatantse

Sisaldab 41 soome-, rootsi- ja taani rahvatantsu ühes piltidega, joonistega ning klaverile seatud viisidega. Välimuselt nägus. *Hind 3 kr. 50 senti.*

Laulumängud noorsoole (Ringmängud).

Pakub 53 uut ring- ja laulumängu. *Hind 1 kr. 50 s.*

Seltskondlikud mängud.

Sisust: Tutvunemismängud. Arvamismängud. Otsimismängud. Liikumismängud loas ja väljas. Pantmängud ühes pantide lunastamisega jne. *Hind 1 kroon.*

Saada igast raamatukauplusest.

Kes raamatate hinna rahas või markides ette saadab **R-ü. „Rahvaülikooli“ raamatukaupl.** Tallinna, Harju t. 48 ja Jaani t. 6, sellele saadetakse raamatud äri kulul postiga kätte.

SISU: Adrienne Lints: Kevadmuinasjutt. R. Grauherg Kevade evangeelium. Peet Aren: Naise iludusmõistest sajandite jooksul. Salme Kõiv: Tänapäeva noorte osa. Ago Jõger: ÜENÜTO Kirjandusklubist. Oskar Kolk: Põhjavesi. A. M.: Võitlusesse kehapihtuse eest. Osk. Kolk: Mõnda Vaivere mn. ringist. R. Grauherg: Nooni. Noored põllumajand. tööl. Noorsootööst välismail. ÜENÜ elust. ÜENÜ spordinurk. Hasomini määrus lühiajal. kursuste kohta. Illustretsioone Peet Arenilt, Herm. Hallistelt, Hugo Lepikult. Kuulutusi teadaandeid jne.